

EUSKALDUN FEDEA

Jostirudiko Biltoki edo Teatro Zarrean.

ABENDUAREN 21^{EAN} 1909^{AN}

EGUN ontan dakigu euskaldun jator *Ama Euskera* biyotzaren zakinetik biziro maite degunak, biltzen jostirudikobiltoki edo karrika nagusiko antzoki pollitean, euskarazko jolas aldi eder «Euskaldun Fedeak» urtean beñ aurkesturik ematen dizkigunak.

¿Noiz, ta nori bururatu ote zitzayon euskal jai abekin euskaldunen biyotz, ill erditurik zeudenak pizkortzia? ¡A; bizi balira gaurko eguneko gaztetaldiak oraindik zeñ izandu diran izenez jakitera irichi ez diran *AmaEuskeraren* seme, On Jose Manterola albistari onen.....

¡Aitaberbera!..... Artzak, Artola, Otaegi eta beste geyago!

¿Eta, zer esango degu Soroa jaunagatik? Au bai dala ¡Aita ber, bera! Bizi balitz esango luke, edo galdetetu..... Bañan, ¿zein naiz ni? Galdeera oni erantzungo liyoke Pepe Artola-k: *ni ez naiz zuk uste dezun ni, ni ez naizela bedorri, ura dala ni, zuk uste dezun ni, ta ni ez naizela bedorri, bedorri dala ura, ta ura dala ura, ta ni naizela ni, ta..... erotuko nazutela utzirik, jakin gabe, zein ote naizen, ni.*

Bañan, ¿zeinnaiz ni?..... Au da Soroa zanak, «Euskaldun Fedeak» lenengo aurkesta aldiyan bere antzoki sarrean aurkesteko azken borondatez utzi zuben jostirudi fargaidun egoki idazkiya.

Badakizute irakurlari onak, eguzkiyak ere badubela bere muga, eta beragatik, iritzi onez erabaki det, mugatzia izkribu aurre au, bear dan beñ gai onian jakiñarazteko guztiyai zer nolakoa izan dan aurtengo «Euskaldun Fedea» laurkaren chalo jasotza.

Egun ontako arrasaldean aurkestatu ziran On Elias Gorostidi zana-ren abalziketa, *Amoriyoa eta interesa*, Zumaya-ko Euskal jayetan lenengo sariya irabazi zubena, izanik egintza ontan aurkestagayak neurtu zituztenak, Biktorina Artola, Rosario Artola, Maria Kasal, Felipe Kasal, Federiko Larman, Joŕse Ganboa eta Juan Sabadie, beren egintza zatitan chit egokirozko mallarik goyenera igorik egon ziranak, zeintzuri chalo aundipean erachi zitzyen eskuta zapiya.

Ondoren agertu zitzaigun Ganboa iruditegian, Praŕsku izentzat duben Pepe Artola-ren bakarizketarekin, zeñak, beregan daukan fargai neurri gabeaz, algarapean farrez eztanda egiñaz, giltzurdiñak beren lekutik mogi arazirik iduki girdubena. Ori dek, ori, Ganboa. *Oikdituk pulamentuk*.

Bañan, ¿zein naiz ni?.... Au da irugarren zatiyan «Euskaldun Fedeak» iruditegiratu zuben jostirudi goikirozko fargaiduna. ¿Zer esan gentzake ontaz? Oraindik lorik egin gabe egongo dirala; farrak menderaturik onen lenengo aurkestaldiya ikusi duten guztiyak.

Egintza onen gai neurtzetan chit egoki aritu ziran Pepe Artola, Larman, Ganboa, Sabadie, Echebeste, Gelbenzu, Kanpos eta Gorostidi (Juan), batez ere guztiyen gaiñ, Artola eta Larman; *Joŕse Anton Artzaya* eta On Baldomero-ren irudiyan; guztiyak egon ziran gaiñ gañeko maisutasunian.

Arratsaldeko euskal festan bete ŕamartu bazan ere karrika nagusiko antzoki ŕarra, gabazkuan *euli* batentzat diñako toki utzik etzan gelditu, bada elizetan argizai usaya izan oi dan bezela, leku ontan euskaltasunezko izerdi usaya besterik etzan barrundatzen.

Gelacho ederki apainduetan ikusten ziran, baserritar euskal zale gaiñ gañekuak, jarleku, eta beste leku guztiyak ere oso betiak ikusi ziran gau ortan; ¡gero esango dute euskara galtzen dijuala! Rada nere iritiz, sagardua kupelaratzeko diña sagar sagastiyak ematen duten bitartian, ez da galduko. ¡Au bai dala egiya, *Joŕse Anton Artzaya!* ¿Zer esatera nijuan? A, bai *Damuba Garaiz*.

Izen onenpean idazkitako abalziketa, gau ontan aurkestu zan lenengoaldiz gure antzoki ŕarrean, seiki arrabatariyak otskaitu ondoren. Lan egoki egiña da au guztiz bere egille Baleriano Mokoroa-k, zeña izan zan Oyartzungo Euskal Festetan orain dala amabi urte sari-tua, eta esana daguen gau ortan chalo aundi eta mereziyak irabazi ditubena.

Egintza ontan aurkesta gaitu ziranak dira: Ramon Echebeste, Ro-

sario Artola, Felipe Kasal, Maria Kasal, Joŕe Ganboa, Federiko Larman, Biktorina Artola, Josepa-cho Artola eta Pablo-cho Kasal. Guztiyak aritu ziran guztiz ederki, ezereen ekachik gabe eta maisutasun aundiz; bañan, jakiña dan bezela. beti izan oi da gauza, edo gai guztietan, zerbait edo nor, dizdirasun aundiyagoz goikiratzen dana, zeñagatik nai ditut aipatu, Pablo Kasal, mutill koŕkor amalau urte dituen chit malla goyan egon zalako bere gai onian, eta Federiko Larman, guztiyez gaiñ maitasun aundiz bear gai guztiyak osatu zitubelako. ¡Ori dek, ori, Federiko, euskeraz garbi mintzatzia! ¡Amaika badituk euskal abizenak dituztenak, iregana joan bear lutekienak euskeraz garbi mintzatzen ikastera! ¿Eta, zer esango det, Pepe Artola, Ramon Artola eta Felipe Kasal-en alabagatik? ¿Zer esan nezake? Bada nik esan nezakiena da, dirala, Roŕario, Biktorina, Maria eta Joŕepa-cho, beren gurasuen ondorengo onak, eta Ama Euskeraren alaba maitatiyak. ¡Zer ederki egin zituzten beren beargai guztiyak! Euskaldun Fedea-ren izenpean dauden guztiyak merezi dituzte chalo aundiyak, bañan mirabe eder, euskeraren, itur burutik edaten duten abek, ugaritasun geyagokuak. Jarraizayezute oraindaño bezela euskarari, eta ondorengorik izatera iriŕten bazerate egin zazute zuen gurasuak zuekin egin duten gisa berean!

¿Oraiñ, zer dator geyago? *Iskiña Mutrikun*; Biktoriano Iraolaren bakarizketa egokiro antolatatuaren aukestaldiya. Pepe Artola zala egintza onen aurkestariya esanarekin, aski da esateko far aundiyak eragiñ araziko zitubela.

Kantaritalde Donostiarrak ere, egin zuben bere ekiñ aldi ederra, kantaturik guztiz ŕamurki eta oituratzen duben gisako goikitasun aundiz; «¡Ai, ori begi ederra!» eta «Elizatikan koabenturaño», izentzat daramazkiten abotskai eder, Retana jauna-renak, eta «Arrantzaliak», azkeneko au R. Azkue euskal jakintsu maisu gaiñ gañekua-rena.

Nere gayak ez dira iriŕten esateko, zenbaterañoeko egokitasunean kantatuak izan ziran, bañan, nere biyotza arkituzala guztik atsegin-tasun aundiyan, bai; gau ortan aratu ziranak, uste det oraindik, esku chaplanak oñazetuak idukiko dituztela, bada, batere gezurrik esan gabe, ordu laurden erdi batian ariko ziran chaloka, eta au orla ikusirik, Esnaola jaunak agindu zuben, kanta zedilla «Gernika-ko Arbola».

Berriro aurkestatu zan *Bañan, ¿zein naiz ni?.....* Arratsaldean goikidatasun aundiyan aritu baziran ere, esan diteke arratsean obe-

tuago egin zutela beren bear gaitze guztiya, len aipatu dituan giza-semeak.

Eziñ esan diteke gai ontaz geyako; bertsolariyak eman ziyoten bukaera, jai aldi oni, goizeko ordubata laurdena guchiyagotan, izanik abek, Pello Errota, Zapirain, Gaztelu eta Oloki.

Bizi bedi «Euskaldun Fedea».

JUAN INAZIO URANGA.

